

101 . Remetea Mare | Județ: Timiș | Punct: Olympian Park Timișoara Hala 9 DN6/E70 | Anul: 2015

Anul: 2015

Cod RAN: 158403.15

Perioade: Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Epoca romană târzie, Epoca migrațiilor

Categorii sit: Apărare (construcții defensive)

Autori: Adrian Cîntar, Dorel Micle, Andrei Stavilă, Călin Timoc, Bogdan Craiovan

Instituții: Universitatea de Vest, Timișoara, Universitatea de Vest, Timișoara, Universitatea de Vest, Timișoara, Universitatea de Vest, Timișoara, Universitatea de Vest, Timișoara

Raport

Cercetarea arheologică preventivă a sitului Olympian Park Timișoara Hala 9 „Valul roman nr. 3”, a fost prilejuită de construcția unei noi hale (Hala 9) în cadrul parcului industrial de pe raza comunei Remetea Mare, în decursul cercetărilor fiind identificate trei complexe arheologice reprezentând șanțul valului nr. 3 și două gropi databile cel mai probabil în epoca bronzului.

Structura cercetată este de fapt parte a unui ansamblu reprezentând cea mai estică fortificație liniară care traversează întreg Banatul, aceasta fiind identificată sub denumirea generică de „Valul roman nr. 3”. Această structură poate fi surprinsă pe teritoriul României între localitățile Jamu Mare (jud. Timiș) și Neudorf (jud. Arad) însumând 108,6 km. Punctul arheologic cercetat, Olympian Park Timișoara Hala 9 DN6/E70, sat Remetea Mare, nr. 637, Timișoara, județul Timiș, Nr. cadastru 1223/1, este amplasat la 1,8 km NNV față de Biserica Ortodoxă din Remetea Mare, la 2,4 km sud față de pista Aeroportului Internațional „Traian Vuia” din Timișoara și la 0,38 km sud față de calea ferată Timișoara-Lugoj, fiind integrată, din punct de vedere administrativ, intravilanului localității Remetea Mare. Geografic situl aparține câmpiei aluvio-proluviale a Timișului Inferior, mai exact de Câmpia Timișoarei. Terenul vizat de prezenta cercetare arheologică, din punct de vedere altitudinal este caracterizată prin cota de 96,3 m observându-se o ascendență spre nord până la altitudinea de 100 m în punctul Remetea Mate NV, dar și o descendență spre sud atingându-se cota de 94,2 – 95,6 m în zona desemnată de toponimul Coliștea. Analizând altitudinile descrise ne putem da seama că nici declivitățile de pantă nu sunt însemnate. Analiza regresivă a hărților istorice au permis reconstrucția peisajului în diferite etape cronologice, aceasta fiind în general tributar cursului Begăi și a rețelei sale de meandrare.

Din nefericire, până în momentul de față, „Valul Roman nr. 3” nu a beneficiat de cercetări prin săpătură arheologică, totuși o situație stratigrafică a fost documentată pe „Valea Țiganilor” în hotarul comunei Chesinț de către E. Pădureanu(51). Cercetări ulterioare au fost realizate de o echipă a Universității de Vest între anii 2007-2011 acestea concentrându-se pe investigații non-invazive, rezultatele fiind prezentate în cadrul lucrării „Der süd-westliche Limes des römischen Dakien” aici fiind analizate sectoare precum cel de la Berecuța, Moșnița Veche-Remetea Mare, Bencecu de Jos-Remetea Mică și Chesinț(52). În general bibliografia de specialitate a tratat subiectul legat de cel de-al treilea val, în termeni generali, rezumându-se la mențiuni care precizau traseul acestuia, precum și faptul că nu există cercetări prin săpătură arheologică. Puține studii însă analizează această structură și din punct de vedere al rolului istoric, majoritatea încadrând funcționarea acestuia în etapa veche a perioadei romane(53).

Cercetarea arheologică a presupus inițial trasarea a două secțiuni în vederea surprinderii stratigrafiei generale a zonei, precum și a stratigrafiei structurii de fortificație liniară. Ulterior întreaga suprafață afectată de lucrări a fost decapată, iar după începerea lucrării au fost cercetate și paharele de implementare a stâlpilor halei. O reală problemă în cercetarea de față a reprezentat-o nivelul ridicat al apelor de infiltrație.

În sectorul cercetat valul a prezentat o stare de conservare proastă neputând fi surprins în elevație, fiind

identificat doar șanțul din fața acestuia. Obiectivul cercetării a fost reprezentat de surprinderea și cercetarea structurii liniare de fortificație, precum și eventualele complexe apărute în urma decapării mecanizate. Cercetarea a surprins doar trei complexe după cum urmează:

C.1 – reprezintă șanțul sistemului de fortificație liniară, acesta fiind surprins prin practicarea a două secțiuni orientate perpendicular pe acesta. Șanțul a fost conturat pe baza diferenței de culoare dintre umplutură (gri închis) și solul steril arheologic din jur (galben deschis). Din nefericire starea proastă de conservare a structurii nu a permis surprinderea valului în elevație, deci implicit nici structura acestuia, cel mult putând fi evidențiate posibile urme ale acestuia.

În cadrul structurii interne a șanțului au fost evidențiate 8 straturi de umplere care ne-au permis reconstituirea etapelor de colmatare a acestuia, proces influențat cel mai probabil și de distrugerea structurii valului. Un prim strat se referă la un sol lutos, de culoare galbenă cu flecuri gri și maronii, reprezentând în opinia noastră momentul de abandon al șanțului și degradarea în condiții naturale a pereților acestuia. Datorită pereților abrupti ai șanțului depunerea de la baza acestora măsoară și 1 m grosime, subțindu-se spre zona mediană unde aceasta presupune o grosime de 0,4 – 0,5 m. O a doua etapă de colmatare o putem identifica odată cu scurgerea în șanț a ceea ce am denumit ca fiind straturile 2 și 3. Stratul 2 este reprezentat de un sol galben închis spre maroniu, având o puternică pigmentare cu concrețiuni calcaroase. Stratul 3 se referă la un sol brun, lutos, compact, în acest caz concrețiunile fiind absente. Regăsirea la aproximativ aceeași adâncime a celor două strate, precum și morfologia similară a acestora, ne face să credem că alunecarea în șanț a celor două s-a realizat într-o anumită măsură simultan. Cele două straturi descrise sunt ulterior căpăcuite de un strat gros (stratul 4) presupunând un sol lutos, negru, compact, acesta prezentând de asemenea pe latura vestică concrețiuni calcaroase. După dispunerea acestuia, alunecarea în șanț considerăm că s-a produs cu precădere dinspre est. Un ultim strat, înainte de umplerea finală a complexului, a alunecat în șanț de pe versantul vestic, acesta fiind similar stratului 2 sub aspectul caracteristicilor (stratul 5). Stratul 6 observăm că reprezintă colmatarea finală a șanțului acesta fiind întâlnit pe ambele părți ale acestuia. Între cotele 0-0,40 m de la nivelul actual de călcare întâlnim stratul arabil caracterizat printr-un sol lutos, negru, compact.

Analiza stratigrafică și cercetarea șanțului fortificației ne permite formularea unor ipoteze cu privire la existența valului pe latura vestică a șanțului. Stratigrafia internă a șanțului ne restrânge argumentația exclusiv la prezența stratelor 2 și 5 în cadrul cărora se regăsesc concrețiunile calcaroase care în opinia noastră reprezintă parte din structura valului alunecată în șanț odată cu abandonul sistemului de fortificație. De asemenea, material concreționar calcaros a fost identificat în profilul sudic al S.1 pe o porțiune de

0,5 m, între metrii 4,5 și 5 raportat la buza vestică a șanțului. Putem presupune astfel că de-a lungul celor 5 m precizați a existat la un moment dat valul ca parte componentă a sistemului defensiv.

C.2 – reprezintă o groapă cu funcționalitate incertă, identificată în S.2 la aproximativ 0,4 m adâncime față de nivelul actual de călcare, conturarea fiind realizată pe baza diferenței de culoare. În cadrul complexului au fost identificate patru straturi, dintre care se evidențiază un strat compact de culoare roșu cărămiziu reprezentând pământ ars, localizat pe latura vestică a complexului. Deși atipic, după pastă și tehnica de modelare a vaselor, materialul permite încadrarea complexului, la modul general, în epoca bronzului. Desigur printre materiale se evidențiază și unele fragmente lucrate la roată, de culoare cenușie, dar și cărămizie care aparțin cronologic secolelor II-IV d.H. Aceste materiale au fost recoltate din partea superioară a gropii, reprezentând intervenții ulterioare asupra acesteia.

C.3 - a fost conturat între metrii 12,64 și 14,30 ai secțiunii nr. 1, la o adâncime de 0,7 m față de nivelul actual de călcare. Forma acestuia a fost una circulară, limitele fiind precizabile în funcție de diferența de culoare. Stratigrafia complexului este formată din două straturi, primul fiind cuprins între 0 și 0,25 cm, în cadrul acestuia fiind identificate fragmente ceramice, fragmente osteologice animale și chirpici. La baza acestui strat, în zona centrală a gropii a fost identificată o concentrare de cărbune, dispusă pe 2 cm adâncime și o formă circulară în plan. Cel de-al doilea strat menționat nu a prezentat la săpare material arheologic, ci exclusiv sporadice pigmentații de chirpici sau cărbune. Materialul ceramic recoltat este de asemenea deosebit de fragmentar, iar ca și tehnică acestea au fost prelucrate la mână, ca degresant fiind utilizate fragmente ceramice pisate, arderea fiind atât oxidantă, cât și reducătoare. A fost identificat un singur

fragment ceramic tipic, de culoare cenușie, realizat la roată dintr-o pastă de bună calitate, reprezentând buza unui castron, aparținând secolelor II-IV d.H. Fiind o descoperire izolată, acesta ar putea reprezenta de asemenea o intervenție ulterioară asupra gropii.

Concluzionând asupra datelor prezentate mai sus considerăm că structura de fortificație liniară după momentul abandonului nu a mai fost reutilizată, colmatarea șanțului putând fi coroborată cu etapele de distrugere naturală a valului. Starea proastă de conservare a fortificației nu a permis surprinderea în elevație a structurii valului, ci doar a unor rămășițe ale acestuia sub forma unui strat discontinuu de sol amestecat cu concrețiuni calcaroase poziționat la vest de șanț, precum și a unor strate cu conținut similar (stratele 2 și 5) în umplutura șanțului pe care le considerăm a fi părți ale valului ajunse în șanț prin distrugerea naturală odată cu abandonul structurii. În vederea obținerii unor date care să întregască imaginea asupra valului de pământ, considerăm necesară o nouă cercetare, prin săpătură sistematică, în zone în care structura încă se păstrează în elevație, această întreprindere fiind de asemenea utilă și pentru o mai bună reconstituire a relației stratigrafice dintre șanț și val.

Note

- 51. Pădureanu, 1985, p. 32.

52. Nemeth et alii, 2011, p. 71-81; Abb. 25, p. 127; Abb. 26, p. 128; Abb. 27, p. 129.

53. Benea, 2012, p. 383-409; Benea, 2013; Măruia, 2011, p. 514, 634-639, 713-718; Fiedler, 1986, p. 457-465; Cucu, 1929, p. 41-52.

Informații suplimentare online

[Raportul 5607 din cronica.cimec.ro](http://raportul5607.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
